

ZEMĚPIS

Nižší stupeň osmiletého cyklu (prima až kvarta)

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávací obsah předmětu Zeměpis vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda dle RVP ZV (v platném znění).

Výuka zeměpisu umožňuje studentům poznat, hodnotit a částečně i předpovídat přírodní a sociální jevy a jejich vztahy, pomáhá orientovat se v současném světě s jeho problémy a jednoznačně vysvětluje nezbytnost zachování zdravého přírodního prostředí pro další život nejen člověka na Zemi. Zeměpis je významný i svým integračním potenciálem. Vedle specifického, níže uvedeného vzdělávacího obsahu, vzájemně propojuje znalosti a dovednosti nabývané v jiných předmětech.

Časové a organizační vymezení:

Hodinová dotace odpovídá učebnímu plánu – dvě hodiny týdně ve všech ročnících (prima až kvarta) = 2 - 2 - 2 - 2.

Předmět Zeměpis je realizován jako samostatný vyučovací předmět a navazuje na výuku v předmětu Vlastivěda prvního stupně ZŠ. Od kvinty (1. ročníku vyššího stupně osmiletého cyklu) navazuje dále výuka zeměpisu.

Realizovaná průřezová témata:

Předmět zeměpis vzhledem ke svému obsahu zapojuje všechna průřezová témata dle RVP ZV:

- Osobnostní a sociální výchova (OSV) – spoluutváří a rozvíjí základní dovednosti pro týmovou spolupráci
- Výchova demokratického občana (VDO) – respektuje kulturní, etnické a jiné odlišnosti
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VEGS) – směřuje k orientaci pro chápání globalizačních a rozvojových procesů v současném světě
- Multikulturní výchova (MKV) – seznamuje s různými kulturami, s jejich tradicemi i hodnotami, spoluvytváří předpoklady k uvědomování si vlastních kulturních zvyků, tradic a hodnot
- Enviromentální výchova (EV) – vede k uvědomování podmínek života a možnosti jeho ohrožení, přispívá k angažování k ochraně životního prostředí, vhodnému přístupu k přírodnímu a kulturnímu dědictví
- Mediální výchova (MV) – vede ke sledování zpravodajských relací, k zájmu o odbornou literaturu a časopisy; rozvíjí dovednosti při práci s internetem a vede ke kritickému přebírání získávaných informací

Mezipředmětové vztahy:

Vyučovací předmět Zeměpis zapojuje v maximální míře tyto mezipředmětové vztahy, jejich vstupy jsou konkretizovány v obsahu předmětu:

- Fy – pohyb těles, energie, světelné děje, sluneční soustava
- Ch – voda, vzduch, paliva, chemický průmysl v ČR
- Bi – geologický vývoj a stavba Země, půdy, ochrana přírody a životního prostředí
- M – převody jednotek, poměr, procenta, nákresy, diagramy, grafy, tabulky
- IVT – informační zdroje, počítačová grafika, tabulky, prezentace
- OV – nauka o státu, lidská a občanská práva, náboženské systémy
- D – náboženské směry, zámořské objevy a dobývání světa, industrializace, nové politické uspořádání Evropy, mezinárodní vztahy

Výchovné a vzdělávací strategie

Vycházejí z obecných zásad stanovených RVP ZV a ŠVP. Pro vyučovací předmět Zeměpis jsou konkretizovány v rámci klíčových kompetencí takto:

Kompetence k učení:

- Učitel zadává žákům referáty, k nimž žáci vyhledávají, sbírají, zpracovávají, třídí a hodnotí geografické informace a data v příslušných informačních zdrojích – na internetu, v televizi, v odborných časopisech...(texty, obrázky, grafy, statistiky, mapy...).
- Učitel propojuje získané poznatky se znalostmi dalších vzdělávacích oblastí, žáci si tak vytvářejí ucelenější představy o vztazích mezi přírodním a společenským prostředím, mezi přírodou a působením člověka.
- Učitel pokládá žákům otázky vztažené ke způsobu a příčinám různých přírodních procesů, společně hledají řešení otázek a adekvátní odpovědi.
- Učitel předvádí manipulace s orientačními, topografickými a meteorologickými pomůckami (např. buzola, GPS, teploměr, srážkoměr....), s glóbusem, plány, mapami, atlasy, jízdními řády, grafy a se statistickými daty.
- Učitel kontroluje výsledky pozorování, měření a zkoumání a požaduje, aby je žáci samostatně zhodnotili a porovnali se svými dosavadními zkušenostmi, znalostmi a dovednostmi a formulovali patřičné závěry.

Kompetence k řešení problémů:

- Učitel vytváří s žáky na základě pozorování, osvojených znalostí a dosavadních zkušeností platformu nebo hypotézu k problému či k úkolu, žáci je ověřují praktickou činností, kladou otázky s geografickou tematikou a objevují problémy s tím související, řeší problémy na úrovni svých znalostí, ověřují správnost řešení problémů, odpovídají na geografické otázky.
- Učitel usiluje se svými žáky o nalezení a pojmenování shodných, podobných a odlišných znaků geografických objektů, jevů a procesů, vyvozují společně patřičné závěry.
- Učitel pojmenuje podstatné lokální, regionální a globální problémy přírodní a společenské sféry, žáci o nich diskutují a usilují o vhodné způsoby řešení problémů, nenechají se odradit počátečními nezdary, sledují a hodnotí vlastní pokrok při zdolávání problémů.

Kompetence komunikativní:

- Učitel vyžaduje na žácích formulaci hypotéz, pojmenování problémů či vlastních názorů na konkrétní témata přírodního a společenského prostředí, žáci uvádějí skutečnosti, ze kterých vyvozují své úsudky, vytvářejí si vlastní názory, formulují vlastní rozhodnutí a uplatňují v jednání své názory, využívají dostupné informační a komunikační prostředky, učí se výslovnosti vlastních zeměpisných jmen v cizích jazycích.
- Učitel konzultuje názory svých žáků, vede je ke vhodné argumentaci, společně spolupracují na řešení problémů a úloh.
- Učitel uskutečňuje a vede s žáky řízený dialog, žáci vyjadřují své myšlenky a názory v logických postupných krocích.

Kompetence sociální a personální:

- Učitel rozděluje pracovní úkoly ve skupině, žáci přijímají svou roli a ztotožňují se s ní, spolupracují při skupinové práci, vytvářejí si pozitivní vztah k práci, k odpovědnému přístupu k práci své i druhých, k zodpovědnosti za výsledky své činnosti, přijímají, diskutují a usměrňují názory druhých.
- Učitel hodnotí výsledky činnosti skupin i jednotlivců, navozuje sebekritiku, žáci chápou potřebu efektivní spolupráce.

Kompetence občanské:

- Učitel uvádí, vysvětluje, objasňuje a zdůvodňuje žákům na konkrétních příkladech nutnost ochrany přírodního a životního prostředí, žáci se zajímají o prostředí, v němž žijí, oceňují krásy přírody a historických a kulturních objektů, pocítují občanskou zodpovědnost za zachování životního prostředí a udržitelného života pro budoucí generace, chápou významy přírodních a společenských hodnot, vystupují aktivně a prakticky v jejich zájmu.
- Učitel učí své žáky praktické bezpečné orientaci a pohybu v přírodním terénu a v urbanizované krajině, chování a ochraně za mimořádných událostí, žáci uplatňují osvojené dovednosti i vědomosti a návyky v osobním a veřejném životě.

- Učitel prezentuje fakta a argumenty pro utváření postojů a hodnot, které respektují rovnoprávnost všech lidí, vyjadřují demokratické přístupy v řešení společenských problémů, žáci poznávají tradice, zvyky a kultury lidí v jednotlivých světadílech a oblastech.

Kompetence pracovní:

- Učitel dohlíží na bezpečnou manipulaci žáků s pomůckami, nástroji, přístroji a materiály při jejich používání v učebnách i v terénní výuce, na dodržování stanovených a vymezených pravidel pracovních činností, žáci uplatňují osvojené dovednosti i vědomosti a návyky v osobním i veřejném životě.
- Učitel informuje své žáky o existenci a šíření moderních komunikačních, dopravních a výrobních technologií, které mají úzký vztah k orientaci, pohybu a pobytu v terénu, k cestování, k rozmístění výrobních a jiných aktivit v prostředí, k ochraně přírodního a životního prostředí, diskutuje o nich s žáky, žáci uplatňují osvojené vědomosti ve svém profesním životě.
- Učitel hodnotí kladně svědomitou a systematickou práci žáků.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

Výuka žáků se SVP vychází z obecných zásad stanovených ŠVP a obecných didaktických zásad pro výuku na 2. stupni ZŠ. Ve vyučovacích hodinách klade vyučující důraz na individuální přístup a dostatečnou komunikaci. Tempo výuky je v případě potřeby diferencováno tak, že žáci se SVP dostávají jednodušší otázky či úkoly, po dohodě s vyučujícím si zapisují pouze hlavní body poznámek k pozdějšímu doplnění nebo jsou vhodně podpořeni spolužákem. Zvládnutí látky vyučující pravidelně kontroluje a doporučuje žákovi vhodné učební metody, strategie či pomůcky (včetně např. mnemotechnických). Vyučující v případě potřeby spolupracuje na plánu pedagogické podpory (PLPP) nebo individuálním vzdělávacím plánem žáka (IVP). Mezi konkrétní a pro zeměpis specifické formy podpory a motivace ke studiu patří např. referáty na žákem oblíbené téma, videodokumenty (včetně dostupných on-line), populárně-naučná literatura, interaktivní encyklopedie či vzdělávací hry (včetně interaktivních na PC). Vyučující podle tématu zvažuje zadání skupinové práce a pro podporu méně nadaných žáků volí typ heterogenních skupin (s účastí nadanějších žáků), přičemž jim pomáhá s vnitřní organizací práce. V případě homogenních skupin dostávají žáci méně náročné a zvládnutelné úkoly, což jim umožňuje zažít úspěchu a pozitivní vnitřní motivaci. Jako formu pedagogické podpory lze využít také aplikaci „Google classroom“, jejímž prostřednictvím může žák v odpovídajícím tempu pracovat na úkolech.

Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků

Výuka žáků nadaných a mimořádně nadaných se řídí obecnými zásadami stanovenými v ŠVP a obecnými didaktickými zásadami pro výuku na 2. stupni ZŠ. Ve vyučovacích hodinách klade vyučující důraz na individuální přístup a vytváření prostoru pro uplatnění jejich nadstandardních znalostí či dovedností. Obsah a tempo výuky jsou dle možností diferencovány, aby mimořádně nadaní žáci nestagnovali a upevnili si spolu se zbytkem třídy základní znalosti a poté získali nové poznatky díky rozšiřujícímu učivu. To je v běžné hodinové výuce zeměpisu realizováno obohacením výkladu nad rámec daného tématu nebo samostatnou prací s textem a dalšími zdroji informací. Během výkladu klade vyučující mimořádně nadaným žákům záměrně náročnější otázky a vybízí je k uvažování v souvislostech. Otázky tohoto typu jsou ideální také k několikaminutové samostatné individuální práci. Při zadávání skupinové práce volí vyučující střídavě obě základní formy: spolupráci nadaných žáků (posiluje motivaci, soutěživost i rozvoj znalostí) i spolupráci nadaných žáků s ostatními v heterogenní skupině (posiluje sociální návyky, toleranci a vzájemný respekt). Mimo běžnou výuku nabízí vyučující zeměpisu mimořádně nadaným žákům účast v soutěžích (Eurorebus) a olympiádách (Zeměpisná olympiáda). Další formou podpory je doporučování či zapůjčování odborné literatury, odborných časopisů (např. Geografické rozhledy) a jiných materiálů prohlubujících geografické poznání. Pro organizaci nadstandardní domácí práce může vyučující využít aplikaci „Google classroom“. V případě potřeby vyučující spolupracuje na tvorbě IVP pro mimořádně nadaného žáka.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu ZEMĚPIS:

ZEMĚPIS

PRIMA, 2 hodiny týdně			
Očekávané výstupy z RVP	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p><i>Žák:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů, z grafů a diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii - zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy - prokáže na konkrétních příkladech tvar Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů 	<p><i>Žák:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - používá s porozuměním pojmy glóbus, mapa, plán - aplikuje měřítko mapy na výpočet skutečných vzdáleností - používá zeměpisné souřadnice k určení zeměpisné polohy - rozlišuje druhy map, orientuje se v obsahu map - pracuje s informacemi z různých druhů map a zeměpisných atlasů - používá s porozuměním základní pojmy z astronomie - popíše planetární systém a tělesa sluneční soustavy se zvláštním zřetelem na postavení Země, srovná podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy - popíše polohu, povrch a pohyby Měsíce - na příkladech objasní vzájemné interakce v soustavě Slunce – Země – Měsíc - objasní příčiny rozdílného času na různých místech Země, chápe zavedení a význam pásmového času - pracuje s mapou časových pásem, chápe 	<p>Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie</p> <p>Glóbus a mapa Měřítko mapy Určování zeměpisné polohy Druhy map a obsah map Praktické činnosti s mapami</p> <p>Přírodní obraz Země</p> <p>Země ve vesmíru Pohyby Země Roční období Měsíc – přirozená družice Země</p> <p>Časová pásma na Zemi Pásmový čas Kalendář</p>	<p>M (měřítko, úhly) MKV – Kulturní difference</p> <p>F (Vesmír, elektrické a světelné děje) D (starověké a středověké představy o vesmíru a sluneční soustavě)</p> <p>VEGS – Evropa a svět nás zajímá</p>

<p>- rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu</p> <p>- porovnává působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a lidskou společnost</p>	<p>důsledky rozdílného času na Zemi pro praktický život</p> <ul style="list-style-type: none"> - popíše stavbu zemského tělesa a zemské kůry a její členění na litosférické desky - chápe a používá s porozuměním základní pojmy z deskové tektoniky, aplikuje tyto poznatky na konkrétní situace v jednotlivých regionech - objasní projevy vnitřních přírodních činitelů působících na povrch Země a lokalizuje tyto projevy na fyzické mapě světa - zhodnotí na příkladech příčiny a důsledky přírodních katastrof - popíše proces zvětrávání působením vnějších přírodních činitelů - objasní protikladné působení vnitřních a vnějších přírodních činitelů na utváření zemského povrchu - pojmenuje složky ovzduší a porovná orientačně jejich zastoupení v atmosféře - objasní pojem počasí, pojmenuje činitele utvářející počasí a definuje jejich závislost na geografických podmínkách - objasní s porozuměním pojem podnebí, vysvětlí rozdíl mezi počasím a podnebím - pojmenuje činitele ovlivňující podnebí a posoudí, v jaké míře ovlivňují podnebí v jednotlivých částech světa - vymezí na mapách podnebné pásy a porovnává oblasti s různým podnebím - objasní vznik větru a uvede jeho základní charakteristiky - popíše vznik, charakter a působení pasátů a 	<p>Stavba zemského tělesa</p> <p>Vnitřní přírodní síly</p> <p>Jak se mění povrch Země</p> <p>Atmosféra Počasí</p> <p>Podnebí a podnebné pásy</p> <p>Mechanismus větrů v atmosféře</p>	<p><i>EV – Základní podmínky života</i></p> <p>Bi (minerály, horniny) IVT (internet – zdroj informací)</p> <p><i>EV – Základní podmínky života. Vztah člověka k prostředí</i> M (záporná čísla) F (děje v atmosféře) Ch (chemické složení atmosféry) Bi (podnebí a rostlinstvo)</p> <p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a světa. Evropa a svět nás zajímá</i> <i>EV – Lidské aktivity a problémy</i></p>
--	---	---	---

<p>- porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin</p> <p>- uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků prostorového rozmístění biomů</p>	<p>monzunů, vyhledá oblasti s jejich výskytem</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojmenuje a vyhledá v mapách jednotlivé oceány, vybrané ostrovy a prvky horizontální členitosti na oceánském pobřeží - znázorní hlavní jednotky oceánského dna - popíše vlastnosti mořské vody, rozliší a pojmenuje pohyby mořské vody - popíše rozložení zásob vody na Zemi a mechanismus celkového oběhu vody - s porozuměním používá základní pojmy z hydrogeografie a vyhledá v mapách jejich příklady - porovnává rozmístění, činnost a funkci ledovců na zemském povrchu - vyhledá v mapách největší současné pevninské a horské ledovce <p>- popíše vznik a složení půdy, posoudí význam humusu</p> <p>- rozlišuje mezi půdním druhem a typem, uvádí příklady půdních druhů a typů</p> <p>- popíše a porovná jednotlivé typy přírodních krajin podle podnebí a podle druhů rostlinstva a živočišstva</p> <p>- pojmenuje a vyhledá v mapách jednotlivá šířková (vegetační) pásma původních přírodních krajin</p> <p>- vyjádří vztah rozmístění jednotlivých biomů k zeměpisné šířce a nadmořské výšce</p> <p>- popíše život lidí a jejich hospodářskou činnost v jednotlivých přírodních krajinách s důrazem na</p>	<p>Oceány a moře</p> <p>Vodstvo na pevnině</p> <p>Ledovce</p> <p>Půdy</p> <p>Typy původních přírodních krajin na Zemi, jejich rozmístění v závislosti na zeměpisné šířce a nadmořské výšce</p> <p>Tropické deštné lesy</p> <p>Savany</p> <p>Pouště a polopouště</p> <p>Subtropické krajiny</p> <p>Stepi a lesostepi</p> <p>Lesy mírného pásu</p> <p>Tundry a polární krajiny</p>	<p><i>životního prostředí</i></p> <p>F (skupenství vody)</p> <p>Ch (chemické vlastnosti vody)</p> <p>Bi (voda – základ života)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p> <p><i>EV – Základní podmínky života. Vztah člověka k prostředí</i></p> <p>F (vzlínavost)</p> <p>Bi (edafon)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p> <p><i>EV – Ekosystémy. Vztah člověka k prostředí.</i></p> <p>VEGS – Objevujeme Evropu a svět</p> <p><i>MV – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení</i></p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p>
--	---	--	---

<p>- uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p> <p>- ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>- uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu v krajině</p>	<p>vzájemnou interakci člověk – prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyvodí a analyzuje globální ekologické problémy jakožto komplexní interakci člověka a přírody - posoudí příčiny a následky globálního poškozování životního prostředí - osvětlí faktory udržitelného života, resp. rozvoje lidské společnosti a hlavní zásady ochrany přírody a životního prostředí platné pro každého člověka - vyjádří svými slovy, co každý občan může udělat pro zlepšení a rozvoj životního prostředí <ul style="list-style-type: none"> - určuje světové strany na mapě a v terénu - čte s porozuměním pochodové a turistické značky a vysvětlivky v krajině - aktivně pracuje s turistickou mapou, vyhledává základní údaje, provádí měření vzdáleností, pro pohyb v terénu a orientaci v mapě užívá azimut - aplikuje při cvičeních v terénu a při zeměpisných exkurzích v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v terénu 	<p>Vysoká pohoří a výškové stupně</p> <p>Životní prostředí Ekologie, ochrana přírody Udržitelnost života Globální ekologické problémy lidstva Nejvýznamnější regionální ekologické problémy</p> <p>Terénní geografická výuka, praxe a aplikace Praktická topografie při pohybu v terénu Bezpečnost při pohybu a pobytu v přírodě</p>	<p><i>EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí</i></p> <p>Bi (Základy ekologie)</p> <p><i>VDO – Občan, občanská společnost a stát</i></p> <p><i>OSV – Osobnostní rozvoj, sociální rozvoj</i></p>
--	--	--	---

ZEMĚPIS**Sekunda (7. ročník ZŠ), 2 hodiny týdně**

Očekávané výstupy z RVP	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none">- rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa- lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny- porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none">- objasní pojmy: kontinent, světadíl, světový oceán- porovnává a přiměřeně hodnotí vzájemný poměr světového oceánu a pevniny na zemském povrchu- lokalizuje a popisuje na mapách oceány, kontinenty, světadíly, srovnává jejich polohu, rozlohu, hloubku- porovnává a posoudí oceány světa podle ostatních kritérií (život v mořích, hospodářské využití, jejich význam pro životní prostředí, ohrožení oceánů a moří v souvislosti s činností člověka)- zhodnotí a popíše polohu, rozlohu a přírodní poměry polárních oblastí- porovná společné a odlišné znaky- posoudí význam Antarktidy pro vědecký výzkum a zhodnotí mezinárodní politické aspekty- zdůvodní význam polárních oblastí pro biosféru a objasní současné problémy životního prostředí těchto oblastí- vyhledá na mapách Austrálii a Oceánii, určí jejich geografickou polohu z hlediska různých kritérií (zeměpisná síť, zemské polokoule, poloha vůči ostatním světadílům, poloha v podnebných pásmech)- lokalizuje a pojmenuje oblasti Oceánie – Polynésii, Mikronésii, Melanésii- vyhledá v mapách a popíše vybrané útvary a státy Oceánie- pracuje s mapami a pojmenovává vybrané prvky	<p>Regiony světa Přehled světadílů a oceánů</p> <p>Oceány světa</p> <p>Polární oblasti: Arktida Antarktida</p> <p>Austrálie a Oceánie</p> <p>Oceánie</p>	<p>VEGS – <i>Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i></p> <p>M (statistická data a grafy) F (děje v atmosféře) Ch (složení mořské vody) Bi (život v oceánech)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p> <p>VEGS – <i>Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i></p> <p>Bi (rostlinstvo, živočišstvo, endemické druhy)</p>

<p>- zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenuje a vyhledá na mapách významné prvky horizontální členitosti Afriky - posoudí činitele, kteří se podíleli na formování povrchu Afriky a vyhledá a pojmenuje na mapách nejvýraznější povrchové útvary - při práci s tematickými mapami porovná podnebí jednotlivých oblastí Afriky, vyvozuje závislosti chodu teplot a srážek v jednotlivých podnebných pásích - vysvětlí vliv nadmořské výšky, pasátů a mořských proudů na podnebí Afriky - určí a vyhledá v mapách úmoří, hlavní toky afrických řek, bezodtoké oblasti - vyhledá a lokalizuje vybraná africká jezera a vodopády - objasní závislost rozmístění vegetačních pásů na podnebí - popíše výskyt afrického rostlinstva a živočišstva v příslušných vegetačních pásích - vyhledá na mapě příklady afrických národních parků a rezervací a posoudí jejich význam z hlediska ochrany ŽP a cestovního ruchu - rozliší významné přírodní zdroje podle charakteru a hospodářského využití - určí hlavní lokality těžby vybraných nerostných surovin - vyhledá na mapách nejhustěji a řídkce zalidněné oblasti a posoudí příčiny nerovnoměrného rozmístění obyvatelstva Afriky - porovná jednotlivé oblasti Afriky podle zastoupení lidských ras - určí a vymezí na mapách zeměpisné oblasti Afriky: severní, střední a jižní Afriku - srovnává obyvatelstvo jednotlivých oblastí podle zastoupení ras, kultury, způsobu života a náboženství - vyhledá na politické mapě vybrané státy a vybraná velká a hlavní města každé oblasti - charakterizuje jednotlivé oblasti z hlediska přírodních, 	<p>Afrika – obyvatelstvo a hospodářství</p> <p>Oblasti Afriky (severní, střední, jižní)</p>	<p>mezinárodní pomoc, nezávislost)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p>
---	---	---	--

<p>- zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p>	<p>hospodářských, společenských a politických kritérií</p> <ul style="list-style-type: none"> - posoudí příčiny konfliktních situací a hospodářského zaostávání afrických států - v každé oblasti Afriky (severní, střední, jižní) popíše z geografického hlediska dva vybrané modelové příklady států - vyhledá na mapách americký kontinent, určí jeho geografickou polohu podle různých kritérií - vymezí rozdělení amerického kontinentu podle různých kritérií (geografické, jazykové) - porovná rozlohu Severní a Jižní Ameriky s rozlohou ostatních světadílů - pojmenuje a vyhledává v mapách významné prvky horizontální členitosti - posoudí s pomocí obecně zeměpisné mapy výškovou členitost a vyhledává nejvýznamnější povrchové útvary amerického kontinentu, objasní příčiny a činitele, kteří je formovali - dokáže určit a pojmenovat nejvyšší vrcholy Severní a Jižní Ameriky - vymezí polohu amerického kontinentu z hlediska umístění v podnebných páslech - porovná podnebí v jednotlivých páslech z hlediska chodu teplot a srážek, posoudí vliv oceánských proudů a tvarů zemského povrchu na podnebí jednotlivých oblastí - objasní vznik, územní rozsah a působení tornád a hurikánů na území Ameriky - určí úmoří, vybrané toky, jezera, vodopády, bezodtoké oblasti na území Ameriky - pojmenuje a vyhledá v mapách Ameriky šířková pásma a výškové stupně vegetace a objasní závislost rozmístění rostlinstva a živočišstva na podnebí a půdách - pojmenuje a popíše příklady amerického rostlinstva a 	<p>Amerika – fyzickogeografická charakteristika</p>	<p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i></p> <p>Bi (rostlinstvo, živočišstvo, endemické druhy)</p> <p>OV (hospodářství)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p>
---	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none">- popíše jejich přírodní poměry, složení obyvatelstva a jazykové odlišnosti, kulturní tradice- posoudí jejich hospodářský a politický význam- vytyčí společné znaky daného regionu, provede porovnání jednotlivých oblastí- vyhledá a pojmenuje vybrané modelové státy, hlavní a významná města a popíše jejich stručnou fyzickogeografickou a socioekonomickou charakteristiku- dokáže na mapě lokalizovat významné geografické pojmy daných oblastí	Jižní Amerika	
--	---	---------------	--

<p>- porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p> <p>- zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p>	<ul style="list-style-type: none"> - určí a lokalizuje na mapách zastoupení lidských ras, etnických skupin a náboženství a posoudí jejich vliv na život obyvatel Asie - vymezí na politické mapě světa velké zeměpisné regiony - určí jejich geografickou polohu, přírodní poměry a přírodní zdroje jednotlivých regionů - posoudí hospodářský a politický význam oblasti v současném světě, porovná s ostatními oblastmi Asie - v dané oblasti charakterizuje obyvatelstvo, sídla, kulturní a náboženské tradice a předpoklady pro cestovní ruch - vymezí specifické lokality se stálým politickým, náboženským a národnostním neklidem, objasní zdroje jejich napětí - určí v mapách hlavní sídelní a hospodářská střediska, významné lokality těžby nerostných surovin s důrazem na producenty ropy - lokalizuje vybrané státy v oblasti a jejich hlavní města - na modelových příkladech vybraných států uvádí vybrané reálie z jejich života <ul style="list-style-type: none"> - vyhledá na mapách evropský světadíl, zhodnotí jeho geografickou polohu podle různých kritérií, vymezí hranice mezi Evropou a Asií - porovná rozlohu Evropy s rozlohou ostatních světadílů - pojmenuje a vyhledá v mapách významné prvky horizontální členitosti - posoudí na obecně zeměpisné mapě výškovou členitost povrch Evropy - dokáže pojmenovat a lokalizovat v mapách nejvýznamnější povrchové útvary Evropy a zhodnotí činitele, kteří je formovali - určí geografickou polohu Evropy z hlediska umístění v podnebných páslech a porovná podnebí Evropy z hlediska chodu teplot, srážek a ostatních vlivů 	<p>Oblasti (regiony) Asie: Jihozápadní Asie Zakavkazsko Střední Asie Jižní Asie Východní Asie Jihovýchodní Asie</p> <p>Evropa – fyzickogeografická sféra</p>	<p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané</i></p> <p>Bi (rostlinstvo, živočišstvo, endemické druhy)</p> <p>OV (hospodářství, EU, státní útvary)</p> <p>IVT (internet – zdroj)</p>
--	---	--	--

<p>- porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zhodnotí oceánské a kontinentální vlivy v podnebí Evropy - vyhledá v mapách úmoří, vybrané vodní toky, jezera, bezodtoké oblasti - lokalizuje polohu velkých jezer a pojmenuje procesy, které jezera formovaly - orientuje se v mapách a dokáže znázornit, přes které státy protékají hlavní evropské veletoky - vyhledá v mapách oblasti Evropy s umělými vodními cestami a četnými průplavy - objasní závislost rozšíření rostlinstva, živočišstva a půd v Evropě na zeměpisné šířce a podnebných faktorech - vymezí šířková vegetační pásma a výškové stupně s uvedením konkrétních příkladů zástupců evropského rostlinstva a živočišstva v jednotlivých pásech - vyhledá na politické mapě světa velké zeměpisné oblasti (regiony), vybrané státy a vybraná hlavní města - určí a vyhledá státy Evropské unie a státy, které se o vstup ucházejí - určí a vyhledá v mapách evropské členské státy NATO - vyhledá jednotlivé oblasti Evropy, popíše u nich geografickou polohu, přírodní poměry, zhodnotí hospodářský a politický význam dané oblasti Evropy v současném světě, porovná ji s ostatními oblastmi Evropy - lokalizuje v daných oblastech jednotlivé státy a porovnává jejich hospodářskou vyspělost - určuje v mapách jednotlivých oblastí Evropy sídelní a hospodářská centra, hlavní lokality těžby, největší přístavy, letiště a oblasti cestovního ruchu - u každé oblasti charakterizuje obyvatelstvo, sídla, kulturní a náboženské tradice - podává stručný komplexní geografický přehled vybraných modelových států jednotlivých evropských regionů, zejména sousedních států ČR 	<p>Oblasti a státy Evropy: Střední Evropa Západní Evropa Severní Evropa Jižní Evropa Jihovýchodní Evropa Východní Evropa</p>	<p>informací)</p> <p>D (vývoj kontinentu, památky)</p> <p>M (statistická data a grafy)</p> <p>AJ (reálie Velké Británie a Irska)</p> <p>NJ (Alpské země, Německo – reálie)</p>
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - vyhledá v mapách území Ruské federace, určí její geografickou polohu na území dvou světadílů - zhodnotí rozlohu, přírodní poměry a přírodní zdroje Ruské federace - posoudí hospodářský a politický význam Ruska v současném světě - vyhledá v mapách hlavní sídelní a hospodářské oblasti v evropských a asijských regionech Ruska - charakterizuje obyvatelstvo, kulturní tradice, vybrané reálie ze života ruské společnosti, vybrané oblasti a sídla Ruské federace 	<p>Rusko</p>	<p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i></p> <p>Bi (rostlinstvo, živočišstvo, endemické druhy)</p> <p>OV (hospodářství, úloha Ruska ve světě)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p> <p>D (vývoj Ruska a památky)</p> <p>M (statistická data a grafy)</p>
--	---	--------------	---

ZEMĚPIS

Kvarta, 2 hodiny týdně

Očekávané výstupy z RVP	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<p><i>Žák:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy- hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům- hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu- lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit- uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států	<p><i>Žák:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- určí absolutní a relativní polohu ČR a posoudí její aspekty, porovná základní číselné charakteristiky ČR s evropskými státy a vybranými státy světa- vymezí na fyzické mapě geomorfologickou oblast Česká vysočina a Karpaty, vyhledává hlavní pohoří těchto jednotek a uvádí geomorfologické činitele, kteří se podíleli na jejich vzniku- charakterizuje podnebí ČR, zhodnotí oceánské, resp. kontinentální vlivy a vliv činnosti člověka na podnebí a počasí- vyjádří znaky a rozmístění podnebných oblastí na území ČR- zařadí území ČR k evropským úmořím, pojmenuje hlavní toky, vyhledá je v mapách- rozliší přirozené a umělé vodní nádrže na našem území a lokalizuje je- objasní původ jezer v ČR- zhodnotí hospodářské aspekty a význam lázeňství a rybníkářství u nás, lokalizuje hlavní oblasti této činnosti v ČR- pojmenuje hlavní půdní druhy a typy na území ČR, uvede jejich rozmístění a analyzuje jejich vhodnost pro zemědělství využití- popíše hlavní vývojové změny rostlinstva v ČR, charakterizuje skladbu, funkci a rozšíření základních ekosystémů (lesní společenstva, louka, vodní plocha)	<p>Česká republika Poloha ČR, postavení ČR ve světě</p> <p>Přírodní poměry ČR</p>	<p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i></p> <p><i>EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí</i></p> <p>OV (vlast, vlastenectví, státní symboly, právní základy státu)</p> <p>Bi (nerosty, horniny, typy krajín)</p> <p>Ch (minerální vody)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p> <p>M (statistická data a grafy)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje velkoplošná a maloplošná chráněná území v ČR, uvádí a lokalizuje jejich příklady - uvádí příklady přírodních a kulturních krajín zejména v místním regionu - posoudí hlavní aktuální trendy demografického vývoje ČR, uvede změny ve struktuře obyvatelstva a objasní jejich mechanismus - zhodnotí souvislosti rozmístění obyvatelstva ČR s přírodními a socioekonomickými podmínkami - rozděluje sídla podle velikosti, funkce a charakteru zástavby, uvádí příklady z regionu - zhodnotí strukturu surovinové základny v ČR - pojmenuje hlavní vyvážené a dovážené druhy zboží - vymezí a lokalizuje v mapách hlavní oblasti těžby surovin, objasní vztah k rozmístění sídel a průmyslových center - objasní a zdůvodní existenci územních rozdílů v hospodářské vyspělosti jednotlivých regionů ČR - analyzuje význam přírodních a sociálních podmínek pro rozmístění průmyslu v ČR - vyhledá v mapách hlavní průmyslové oblasti, zdůvodní koncentraci některých průmyslových odvětví do určitých oblastí - doloží na příkladech návaznost potravinářského průmyslu a zemědělství, uvede výrobky vázané na místa produkce, spotřeby a výrobky bez vazby na tato místa - charakterizuje zemědělství ČR v závislosti na přírodních podmínkách - objasní pojmy: příměstské zemědělství a ekologické zemědělství - posoudí jednotlivé druhy dopravy na území ČR z hlediska rychlosti, výkonnosti, hospodářského významu a vlivu na životní prostředí - vymezí a vyhledá v mapách hlavní dopravní tahy a trasy pozemní, vodní a letecké dopravy v ČR 	<p>Socioekonomická sféra ČR Obyvatelstvo a sídla ČR</p> <p>Přírodní zdroje a hospodářství ČR</p> <p>Doprava ČR</p>	<p>Bi (zemědělské plodiny)</p> <p>Ch (nerostné suroviny, chemický průmysl)</p> <p>OV (hospodářství)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p> <p>D (vývoj českého hospodářství)</p> <p>M (práce se statistickými daty a grafy)</p>
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - vymezí hlavní oblasti cestovního ruchu v ČR, uvádí specifické lokalizační faktory a hlavní atraktivity (např. památky UNESCO) - rozlišuje základní správní kategorie na našem území - komplexně srovnává jednotlivé kraje podle přírodních podmínek, hospodářského potenciálu a dalších kritérií, vyhledává společné znaky a specifické prvky - určuje polohu, přírodní, sídelní a hospodářské poměry místní oblasti - srovnává a hodnotí postavení místního regionu vzhledem k sousedním oblastem i v rámci státu - zhodnotí vývoj počtu obyvatel Země - objasní základní pojmy z demografie (porodnost, úmrtnost, přirozený a mechanický pohyb obyvatelstva) - na příkladech doloží vliv přírodních a společenských faktorů na vývoj a rozmístění obyvatelstva a na demografické znaky populace v určité oblasti - rozlišuje obyvatelstvo podle biologických znaků - vymezuje základní rozdíly světových náboženství - lokalizuje na mapách světové oblasti s náboženskými konflikty - rozlišuje pojmy národ, národnost, argumentuje proti rasistickým teoriím - zařazuje hlavní světové a evropské jazyky do skupin a lokalizuje je v mapách do konkrétních oblastí - rozlišuje sídla podle velikosti, uvádí typické znaky a dokládá na konkrétních příkladech z místního regionu - uvádí konkrétní příklady systémů měst v podobě aglomerace, konurbace a megalopole - vysvětlí pojem míra urbanizace a objasní příčiny rozdílné míry urbanizace ve vyspělých a rozvojových státech - uvádí příklady různé funkce měst 	<p>Cestovní ruch ČR</p> <p>Kraje ČR</p> <p>Strakonice, Strakonicko, Jihočeský kraj</p> <p>Společenské a hospodářské prostředí Obyvatelstvo světa</p> <p>Sídla a urbanizace</p>	<p><i>VDO – Občan, občanská společnost a stát</i> OV (správní členění ČR) D (historie regionů)</p> <p>IVT (prezentace PPT)</p> <p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i> <i>MKV – Kulturní diference. Etnický původ. Multikulturalita</i> Bi (rasy a jejich rovnost) OV (národ, multikulturní spol., sociální rozdíly) IVT (internet – zdroj informací) M (statistická data a grafy)</p> <p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět</i> <i>EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí. Vztah člověka k prostředí</i> D (vývoj lidských sídel) OV (funkce sídel)</p>
--	--	---	---

<p>- posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa</p> <p>- posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel</p> <p>- zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje</p> <p>- porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit</p> <p>- porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků</p> <p>- lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech</p>	<ul style="list-style-type: none"> - člení hospodářství do jednotlivých sektorů (primér, sekundér, terciér, kvartér) a řadí do nich jednotlivé hospodářské činnosti - uvádí a hodnotí kritéria pro porovnání hospodářské a společenské vyspělosti zemí - posoudí význam zemědělství pro výživu lidstva, popíše a zhodnotí různé zemědělské systémy - vymezi s pomocí map hlavní zemědělské oblasti světa, určí a zdůvodní jejich specializaci - lokalizuje na mapách hlavní oblasti chovu hospodářských zvířat, objasní kulturní a náboženské tradice chovu - zhodnotí význam chovu hospodářských zvířat v různých částech světa - vymezuje, specifikuje (příklady lovených živočichů) a lokalizuje v mapách hlavní rybolovné oblasti světa, uvádí je do souvislosti s jejich vazbou na šelfy a mořské proudy - uvádí faktory omezující a ohrožující rybolov - rozlišuje mezi primárním a sekundárním lesem a uvádí dva hlavní pásy vhodné pro lesní hospodářství - znázorní schematicky rozdělení průmyslu na jednotlivá odvětví a dílčí obory, uvádí kritéria, která je odlišují - rozlišuje nerostné suroviny podle charakteru a využití - zvažuje lokalizační faktory, především vazby těžebního a energetického průmyslu na surovinovou základnu a energetickou náročnost jednotlivých odvětví - srovnává surovinovou podmíněnost a závislost zpracovatelských odvětví průmyslu - uvádí příklady „vlajkových“ výrobků zpracovatelského průmyslu některých zemí světa, uvědomuje si význam výrobní tradice - objasní s porozuměním základní pojmy týkající se dopravy - rozlišuje dopravu podle funkce, charakteru komunikace a druhu dopravního prostředku 	<p>Světové hospodářství Sektory hospodářství</p> <p>Zemědělství, lesnictví a rybolov</p> <p>Průmysl</p> <p>Doprava</p>	<p>M (statistická data a grafy)</p> <p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá. Jsme Evropané</i></p> <p><i>EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí</i></p> <p>OV (sektory ekonomiky a trendy)</p> <p>D (průmyslová revoluce)</p> <p>M (práce se statistickými daty a grafy)</p> <p>IVT (internet – zdroj informací)</p> <p>Ch (výroba oceli, cukru, nerosty)</p> <p>Bi (biologická podstata zemědělství)</p> <p>F (energie)</p>
--	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí výhody a nevýhody používání jednotlivých druhů dopravy - hodnotí úroveň dopravy v různých oblastech světa, vymezi hlavní dopravní trasy - chápe postavení služeb v daném státě jako průkazný ukazatel stupně rozvoje jednotlivých zemí - rozlišuje jednotlivé kategorie služeb - hodnotí a porovnává význam cestovního ruchu pro hospodářství jednotlivých zemí, vymezuje v mapách hlavní oblasti cestovního ruchu a uvádí jejich lokalizační faktory - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit - hodnotí příčiny vyspělosti a zaostalosti jednotlivých regionů světa z hospodářského hlediska - objasní význam pojmů jádro a periferie, vymezi jádrové a periferní oblasti světa a daného regionu - pojmenuje základní rozdíly mezi nezávislým státem, autonomním a závislým územím - objasní pojem státní hranice, uvádí kritéria pro členění hranic - uvádí rozdíly mezi jednotlivými formami státního zřízení - rozlišuje mezi unitárním a federativním státem, uvádí členění státu na menší správní celky - formuje kritéria pro posouzení vyspělosti státu a na jejich základě rozděluje státy světa - objasní příčiny vzniku ohnisek napětí a vyhledá v mapách lokality tradičních konfliktů - srovná současnou politickou mapu světa s mapami starými 20 a více let, objasní příčiny vzniku nových států - uvede názvy hlavních mezinárodních politických a ekonom. organizací, jejich cíle a významné členské státy 	<p>Služby</p> <p>Cestovní ruch</p> <p>Prostorové aspekty hospodářství</p> <p>Polická mapa současného světa</p>	<p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i> <i>EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí</i></p> <p>M (práce se statistickými údaji a grafy) IVT (internet – zdroj informací) Bi (ochrana životního prostředí)</p> <p><i>VEGS – Objevujeme Evropu a svět. Evropa a svět nás zajímá</i> <i>VDO – Občan, občanská společnost a stát. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</i> <i>MKV – Lidské vztahy</i> D (kolonie) OV (státní formy, boj za nezávislost, integrační procesy, globalizace) M (práce se statistickými údaji a grafy) IVT (zdroj informací)</p>
--	---	--	---